

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE NA OBDOBÍ 2025 – 2028

Základní škola Opava, Edvarda Beneše 2

Zpracovala Mgr. Eliška Drápelová

1 Školní preventivní strategie na období 2025-2028

1.1 Zmapování situace

1.1.1 Charakteristika Školy a jejího okolí

Budova školy s kapacitou pro 800 žáků se nachází v sídlištní zástavbě městské části Opava – Kateřinky. V současné době ji navštěvuje přes 500 dětí z Opavy i jejího okolí.

Jedním ze specifíků instituce je rozšířená výuka cizích jazyků. Angličtina se učí již od první třídy, starší žáci pak mohou studovat druhý cizí jazyk (francouzštinu, ruštinu, němčinu nebo španělštinu). Tyto znalosti jim umožňují kromě účasti v konverzačních soutěžích také kontakt s vrstevníky z cizích zemí v rámci mezinárodní spolupráce škol, účast na zájezdech, organizovaných školou apod.

V roce 2005 pozměnilo charakter zařízení spojení se školou s rozšířenou výukou tělesné výchovy se specializací zaměřenou na hokej, kterému se daní žáci věnují v době před nebo po vyučování a je součástí jejich školního rozvrhu.

Vlivem událostí posledních let vzrostl počet dětí cizinců s odlišným mateřským jazykem (nejčastěji ukrajinština/ruština vedle dříve nejvíce zastoupené vietnamštiny). Zorientovat se ve školním prostředí jim pomáhají asistentky pedagoga.

Žáci prvního stupně mají možnost navštěvovat školní družinu, od páté třídy pak nově zařízený a velmi dobře vybavený školní klub.

1.1.2 Analýza současné situace

V nedávné době proběhly rekonstrukce zejména vnější podoby stavby. V červnu roku 2024 byly zahájeny práce na modernizaci elektrických rozvodů, zlepšení internetového připojení a vybavení počítačové učebny. V září téhož roku zasáhly školu povodně, které napáchaly velké škody a poničily velkou část majetku. Přestože byl po dobu tří měsíců značně omezen počet tříd, škola zajistila výuku v dostatečném rozsahu dočasnou kombinací dopoledního, odpoledního a distančního vzdělávání. Od ledna 2025 jsou již uvedeny do provozu učebny dvou pater budovy U2, což znamená návrat všech žáků k běžné podobě výuky. Předpokládáme, že zmodernizování a zvýšení estetického působení prostředí sníží výskyt vandalizmu u žáků.

Dlouhodobě pracujeme na zlepšování vztahů v kolektivech tříd. Při začleňování hokejistů do populace školy je zapotřebí zaměřovat se na účinnou spolupráci školy s hokejovými trenéry, kteří mají na své svěřence nesporný vliv, a také monitorovat další riziková místa (především hokejovou šatnu), z nichž si

sportovci často přenáší své možné nevyřešené spory do školního prostředí. V této činnosti se nám velkou měrou osvědčil projekt „V pohodě ve škole i na ledě“, na který získala naše škola účelovou neinvestiční dotaci z rozpočtu Moravskoslezského kraje v rámci podpory aktivit v oblasti prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže.

Před několika lety byly zrušeny tzv. jazykové i hokejové třídy a zavedeny pouze jazykové a hokejové skupiny. Z organizačního hlediska byl tento postup velmi náročný, avšak jeho sociální přínos, kdy jsou děti součástí běžného vzorku populace, je nepochybný. Uvědomujeme si však, že v současné době je velice potřebné a žádoucí ovládat cizí jazyk, zejména anglický. Proto od školního roku 2023/2024 navazujeme opět na tradici výběrových tzv. bilingvních tříd, ve kterých ale nově probíhá výuka angličtiny také v jiných předmětech (Vv, PČ) a směřuje k bilingvnímu vzdělávání. V těchto třídách (potažmo v rámci celého ročníku) se mohou ve zvýšené míře objevovat projevy netolerance, nezdravé soutěživosti či elitářství. Proto je nutné věnovat pozornost jakýmkoli projevům tohoto rizikového chování.

V poslední době se zvyšuje procento integrovaných dětí se speciálními poruchami učení a chování či jinými zdravotními znevýhodněními, jejich začlenění do kolektivů vyžaduje zvýšené úsilí pedagogů, případně jejich asistentek. Ke dni 30. 6. 2024 naplňovalo základní školní docházku na naší škole 135 dětí se stanoveným podpůrným opatřením různého stupně, včetně těch s jazykovou bariérou, odlišným mateřským jazykem, u nichž je zapotřebí zabránit tomu, aby se ocitli v sociální izolaci.

Pokud jsou ve třetím a pátém ročníku dvě třídy s vysokým počtem žáků a za předpokladu, že je to organizačně možné, dochází k jejich rozdělení do následných tří tříd čtvrtého a šestého ročníku, kde je zapotřebí s novými kolektivy dále pracovat.

Témata primární prevence jsou začleněna do školního vzdělávacího programu, kde jsou zpracovány okruhy výchovy ke zdravému životnímu stylu, výchova ke zdraví, etická a multikulturní výchova. V posledních letech zvyšuje efektivitu působení v oblasti prevence rizikového chování etická výchova uvedená jako samostatný předmět v rozvrhu osmého ročníku, v ostatních třídách se realizuje jako průřezová témata zejména v následujících předmětech:

- člověk a jeho svět,
- občanská výchova,
- výtvarná výchova,
- tělesná výchova a zdraví,
- přírodopis,
- český jazyk,
- chemie.

Témata, kterým se zmíněné předměty věnují, často napomáhají k odhalení dále řešených případů.

Hodnocení a řešení absence žáků vychází ze směrnice vydané vedením školy v roce 2017 a upravené od 1. 2. 2024.

Realizace různých projektů, sportovních kurzů, ozdravných pobytů a akcí školy vychovává žáky k aktivní spolupráci na programech, jichž se účastní. Aktivní přístup žáků zvyšuje také působení školního parlamentu, jehož prostřednictvím se mohou do jisté míry spolupodílet na chodu školy, realizovat mnohé své nápady, podněty i projekty.

Mezi další stěžejní aktivity podporující účinnost primární prevence na škole se řadí zejména:

- soustavné a systematické vzdělávání pedagogů v rámci prevence výskytu rizikového chování (pedagogická diagnostika), metodách řešení krizových situací, navozování pozitivního klimatu ve třídě (budování vzájemné důvěry, respektu, metody při skupinové práci atd.), rozvíjení svých osobnostně sociálních dovedností (komunikace s žáky i rodiči, vedení komunitního kruhu, řešení konfliktů apod.),
- systémové začleňování témat prevence do výuky prostřednictvím etické a právní výchovy a výchovy ke zdraví (vedení diskuze o tématech, právo projevit svůj názor, respektovat jiný atd.),
- monitorování aktuální situace ve škole a aplikování postupů pro včasnou detekci ohrožených dětí,
- aplikace různých metod a forem práce při práci s jednotlivci a skupinami za účelem zvyšování úrovně jejich sociálního chování a celkového rozvoje osobnosti,
- vedení žáků ke smysluplným aktivitám v jejich volném čase (aktivity nabízené školním klubem a školní družinou, projektové dny, pobytové kurzy, školy v přírodě aj.),

- komunikace a spolupráce se zákonnými zástupci Žáků a zvyšování jejich informovanosti v oblastech primární prevence (zejména témata duš. zdraví, užívání návykových látek a šikana),
- poskytování poradenských služeb a informování Žáků, zákonných zástupců i pedagogických pracovníků o vhodných poradenských a jiných preventivních zařízeních.

1.2 Cíle

1.2.1 Dlouhodobé

- snížit výskyt projevů rizikového chování,
- podporovat zdravý životní styl a duševní zdraví,
- rozvíjet sociální dovednosti Žáků,
- zamezování porušování lidských práv,
- vychovávat Žáky k dodržování stanovených pravidel (Školní řád atp.),
- vést Žáky ke zodpovědnosti za své jednání,
- podněcovat ke smysluplnému trávení volného času,
- volit vhodné programy primární prevence.

1.2.2 Střednědobé

- nabízet zákonným zástupcům aktivnější zapojení do projektů a akcí školy,
- průběžně je informovat o činnosti školy,
- více propracovat a promyslet realizaci třídnických hodin,
- metodicky podpořit třídní učitele při práci se třídou a pedagogy komplexně v řešení konfliktů mezi dětmi,
- monitorovat klima tříd a projevy rizikového chování mezi Žáky,
- podpořit Žáky ve využívání schránky důvěry,
- účast pedagogických pracovníků na akcích DVPP,
- učit Žáky řešit problémové situace,
- vést Žáky ke vhodnému používání informačních a komunikačních technologií.

1.2.3 Krátkodobé

- nabízet Žákům kroužky a volnočasové aktivity organizované Školní družinou a Školním klubem,

- podle potřeby provést šetření vztahů v kolektivech tříd a práce se třídou,
- propracovat realizaci třídnických hodin,
- organizovat vhodné programy a besedy pro žáky za účelem naplnění cílů primární prevence,
- organizace třídních schůzek a konzultačních hodin pro rodiče,
- monitorování potřeb v oblasti primární prevence,
- sestavení minimálního preventivního programu pro příští školní rok.

1.3 Personální zajištění prevence

Role a činnosti všech členů školního poradenského pracoviště jsou zřetelně a přehledně formulovány ve směrnici s názvem „Činnost školního poradenského pracoviště v souvislosti s realizací podpůrných opatření“, která nabyla platnosti 1. 9. 2023 a je zpřístupněna všem pedagogickým pracovníkům školy na sdíleném disku v Google Classroom.

Základ našeho školního poradenského týmu představuje metodik prevence, výchovný poradce a speciální pedagog. Všichni jeho členové intenzivně spolupracují na koordinaci a vyhodnocení aktivit školy v oblasti primární prevence, na kterých se podílí celý pedagogický sbor. Poskytují poradenské služby pedagogům, žákům i jejich zákonným zástupcům a v případě potřeby spolupracují s externími odborníky, organizacemi, institucemi a školskými poradenskými zařízeními (SVP, PPP, SPC, OSPOD, Policie ČR, městská policie atd.). Zaměřují se na žáky s problémy ve výchovné a vzdělávací oblasti, jejichž správný vývoj je nějakým způsobem ohrožen. Podle okolností předkládají řediteli návrh ke svolání výchovné komise.

1.3.1 Školní metodik prevence

- Sestavuje a vyhodnocuje minimální preventivní program a školní preventivní strategii.
- Podílí se na realizaci aktivit uvedených v minimálním preventivním programu.
- Dokumentuje průběh procesu prevence ve škole.
- Monitoruje účinek realizovaných programů a aktivit primární prevence rizikového chování.
- Shromažďuje a zaznamenává informace o případech výskytu rizikového chování ve škole.
- Aktualizuje a doplňuje informace z oblasti primární prevence na webových stránkách školy.
- Účastní se pravidelných pracovních setkání organizovaných metodikem prevence pedagogicko-psychologické poradny.
- Spolupracuje s externími odborníky, organizacemi a institucemi, které působí v oblasti prevence

rizikového chování.

- Poskytuje metodickou podporu ostatním pedagogickým pracovníkům školy při prevenci, diagnostice i řešení rizikového chování.
- Předkládá podněty k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- Vede dokumentaci o obsahu své činnosti.
- V souladu se zákonem o ochraně osobních údajů eviduje informace i odborné zprávy o žácích v péči odborníků školských poradenských zařízení.
- Podle potřeby pracuje individuálně s dětmi s problémy, jejichž charakter má negativní dopad na výsledky jejich vzdělávání.

1.3.2 Výchovný poradce

- Poskytuje žákům péči v oblasti kariérového poradenství.
- Zaměřuje se na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané.
- Úzce spolupracuje s metodikem prevence na realizaci aktivit prevence a také v případech žáků ohrožených školním neúspěchem, jejichž vzdělávací problém se stal příčinou nebo následkem projevů rizikového chování, aby bylo docíleno co možná nejvíce účinné komplexní péče o tyto jedince.

1.3.3 Speciální pedagog

- Při výchovných problémech provádí etopedickou diagnostiku a etopedický přístup uplatňuje také při preventivních intervenčních programech.
- Metodicky vede a koordinuje asistentky pedagoga.

1.3.4 Ředitel školy

- Vytváří podmínky pro realizaci preventivních aktivit (provádí personální, materiální, časové opatření atd.).
- Podle potřeby svolává rady pedagogických pracovníků a výchovné komise.
- Sleduje problémy ve škole a účinnost prevence rizikového chování.

1.3.5 Třídní učitelé

- Informují metodika prevence o případech výskytu rizikového chování ve třídě.
- Průběžně monitorují a vyhodnocují klima třídy z hlediska vzájemných sociálních vztahů a vazeb.
- Komunikují se zákonnými zástupci žáka zejména prostřednictvím předávání informací během třídních schůzek, konzultačních hodin, osobních setkání, elektronické korespondence apod.
- Po konzultaci s ostatními pedagogy navrhuje na pravidelných pedagogických radách výchovná opatření pro žáky své třídy.

1.3.6 Ostatní pedagogové

- Informují třídního učitele o pozorovaném problému u žáka v rámci svého předmětu, případně dohledu o přestávkách.
- Případ rizikového chování oznamují školnímu metodikovi prevence.

1.3.7 Vychovatelky ve školní družině a školním klubu

- Nabízejí mnoho různorodých volnočasových aktivit pro žáky, a tím naplňují základní principy nespecifické primární prevence.

1.4 Cílové skupiny

Strategie se zaměřuje na tři základní cílové skupiny, a to na pedagogy, žáky a jejich zákonné zástupce. Je určena pro všechny žáky od prvního do devátého ročníku školy, s přihlédnutím k individuálním potřebám některých dětí (sociální prostředí, poruchy chování, jazyková bariéra atp.). Co se týče pedagogických pracovníků, jedná se zejména o další vzdělávání v oblasti primární prevence, zvyšování jejich informovanosti především ze strany členů školního poradenského pracoviště, kteří neustále pracují na svém vzdělávání, a vytváření přehledu o aktuální situaci ve svém oboru. Zvláštní péče je pak věnována začínajícím učitelům a pedagogům bez dosažené odborné kvalifikace. U rodičovské veřejnosti je důležitá především dostatečná informovanost a komunikace se školou. Zvýšená pozornost je věnována rodičům dětí ve třídách, kde se vyskytly projevy rizikového chování (šikana, nález drog atd.). V případě zjištění či důvodného podezření závažných negativních jevů (konzumace alkoholu, drog, domácí násilí aj.) je kontaktován orgán sociálně-právní ochrany dětí či Policie ČR.

1.5 Znalosti, dovednosti a kompetence žáků

1. – 3. ročník

- Žáci mají povědomí o základní právní rovině oblasti rizikového chování.
- Umí specifikovat možné zdravotní důsledky užívání alkoholu, drog, kouření či zneužívání léků.
- Znají základní způsob odmítavé reakce na nabídnutou návykovou látku.
- Uvědomují si hodnotu zdraví a znevýhodnění při špatném zdravotním stavu.
- Disponují znalostmi jak pečovat o své zdraví.
- Vědí, co znamená zdravý životní styl.

4. – 5. ročník

- Žáci si uvědomují, že je zdraví jednou ze základních lidských hodnot.
- Osvojují si zdravý životní styl a vědí, které činnosti na podporu zdraví začlenit do denního režimu.
- Dokáží přesně pojmenovat zdravotní i sociální rizika užívání návykových látek.
- Mají základní vědomosti o zákonech omezujících kouření, pití alkoholu.
- Znají všeobecný obsah zákonů týkajících se užívání a distribuce drog.
- Umí vést rozhovor se zástupci institucí věnujících se poradenské činnosti.
- Dokáží pojmenovat základní mezilidské vztahy.
- Umí rozeznat negativní projevy lidské nesnášlivosti.
- Ví, na koho se obrátit, když je někdo ohrožuje nebo porušuje jejich práva.
- Uvědomují si protiprávnost jednání, kterým dochází k nerespektování a ohrožování práv druhých lidí (nadávky, ponižování, šikana, projevy agrese apod.).
- Znají základní formy odmítnutí návykových látek v sociálních vztazích s vrstevníky.

6. – 9. ročník

- Žáci si uvědomují důležitost harmonických mezilidských vztahů pro zdraví jedince a úroveň zdravého životního stylu.
- Tolerují odlišnosti a rozdíly mezi lidmi (jiné názory, způsob chování a myšlení, národnostní menšiny apod.).
- Znají a používají adekvátní způsoby řešení sporů se spolužáky, volí cestu bez použití násilí.
- Vědí, jaké volit vhodné způsoby chování a komunikace v rozmanitých životních situacích.

- Dokáží spolupracovat při činnostech ve skupině a nést zodpovědnost za společné plnění úkolů.
- Znají podstatné dokumenty z oblasti dodržování lidských práv a týkající se sociálně právní ochrany dětí.
- Jsou informováni o působení podstatných orgánů právní ochrany dětí.
- Uvědomují si trestněprávní zodpovědnost za své činy.
- Jsou schopni posoudit vhodné a škodlivé zdravotní návyky.
- Dokáží specifikovat své názory a postoje v oblasti zdraví.
- Znají podstatu zdravého životního stylu a usilují o jeho realizaci.
- Vědí, jaký vliv má odpočinek, pravidelný pohyb i duševní hygiena.
- Vědí, že zneužívání dítěte je trestným činem.
- Na základě orientace v trestně právní problematice v oblasti návykových látek umí argumentovat a aktivně reagovat v diskuzi o riziku zneužívání drog.
- Jsou informováni o zdrojích odborné pomoci, které jsou schopni v případě potřeby kontaktovat.
- Zvládají komunikaci se specializovanými službami (krizové centrum, linka bezpečí aj.).
- Odsuzují projevy brutální agrese znázorňované médii.
- Zvládají správný postup jednání v krizových situacích (agresivní útok, týrání, sexuální zneužívání, šikana apod.).

Příloha č. 1 – VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ ZDROJE ŠKOLY

- informační zdroje:

- webová stránka školy: <https://www.zsedvardabenese.cz/>,
- schránka důvěry na stěně u sborovny a v přízemí budovy U1,
- nástěnky před kabinetem školního metodika prevence (nad velkou tělocvičnou),
- školní rozhlas,
- výukové programy,
- školní řád (v elektronické podobě na webových stránkách školy),
- odborná a metodická knihovna v kabinetu speciálního pedagoga.

- kontakty:

Ředitelka školy:	Mgr. Simona Horáková horakova@zsedvardabenese.cz
Školní metodik prevence:	Mgr. Eliška Drápelová drapelova@zsedvardabenese.cz
Výchovný poradce:	Mgr. Lucie Viktorinová viktorinova@zsedvardabenese.cz
Speciální pedagog a školní metodik prevence:	Mgr. Žaneta Bechná bechna@zsedvardabenese.cz

- webové stránky:

<https://www.msmt.cz/>

<https://www.prevence-info.cz/>

<https://www.drogy-info.cz/>

<https://www.adiktologie.cz/>

<https://dzda.cz/>